

حقوق دریایی

مسئولیت مالک شناور

(در حقوق ایران، کنوانسیون‌های بین‌المللی و رویه قضایی)

دکتر حسین تقی‌ملا
وکیل پایه یک دادگستری
مدرس دانشگاه

تقدیم بہ

یگانہ برادر مهندس ابوالفضل تقی ملا

و

فرزندم پارسا؛

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
مقدمه	۱۵
فصل اول - کلیات	۲۱
۱-۱- تعریف، چهارچوب و منابع حقوق دریایی	۲۱
۱-۱-۱- تعریف و چهارچوب حقوق دریایی	۲۱
۱-۱-۲- منابع حقوق دریایی	۲۴
۱-۲-۱- قانون	۲۵
۱-۲-۲- عرف و عادت	۲۶
۱-۲-۳- رویه قضایی	۲۷
۱-۲-۴- عهدنامه‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی	۳۰
۱-۲-۵- دکترین و اصول حقوقی	۳۱
۲-۱- تعریف، هدف و مبنای مسئولیت مدنی	۳۳
۲-۱-۱- تعریف مسئولیت	۳۳
۲-۱-۲- هدف از مسئولیت مدنی	۳۷
۲-۱-۳- مبنای مسئولیت مدنی	۳۸
۲-۲-۱- نظریه تقصیر شخصی	۳۸
۲-۲-۲- نظریه خطر	۳۹
۲-۲-۳- نظریه تقصیر نوعی	۴۰
۲-۳-۱- نظریه مختلط	۴۱

۶ □ حقوق دریایی مسئولیت مالک شناور

- ۴۱ نظریه استناد عرفی ۵-۳-۲-۱
- ۴۲ نظریه تضمین حق ۶-۳-۲-۱
- ۴۳ مفهوم مالک در حقوق دریایی ۳-۱
- ۴۵ شناور و انواع آن ۴-۱
- ۴۸ کشتی ۱-۴-۱
- ۵۵ بارج ۲-۴-۱
- ۵۶ یدک کش ۳-۴-۱
- ۵۹ **فصل دوم - حمل و نقل دریایی**
- ۵۹ مزایا و محدودیتهای حمل و نقل دریایی ۱-۲
- ۶۰ قرارداد حمل و نقل ۲-۲
- ۶۳ اجاره و انواع آن ۱-۲-۲
- ۶۸ اجاره زمانی ۱-۱-۲-۲
- ۷۵ اجاره سفری ۲-۱-۲-۲
- ۹۵ اجاره در بست یا لخت ۳-۱-۲-۲
- ۱۰۳ **حمل و نقل با بارنامه** ۲-۳
- ۱۰۴ تعریف و ماهیت حقوقی بارنامه ۱-۳-۲
- ۱۰۵ تعریف بارنامه دریایی ۱-۱-۳-۲
- ۱۰۷ تفاوت راهنما و بارنامه ۲-۱-۳-۲
- ۱۰۸ انواع بارنامه ۲-۳-۲
- ۱۰۸ بارنامه دریایی کالای بارگیری شده ۱-۲-۳-۲
- ۱۰۹ بارنامه دریایی کالای دریافت شده برای حمل ۲-۲-۳-۲
- ۱۰۹ بارنامه دریایی پاک ۳-۲-۳-۲
- ۱۱۰ بارنامه دریایی مخدوش یا غیر تمیز ۴-۲-۳-۲
- ۱۱۰ بارنامه دریایی مستقیم ۵-۲-۳-۲
- ۱۱۰ بارنامه دریایی غیر مستقیم ۶-۲-۳-۲
- ۱۱۱ بارنامه دریایی حمل مرکب ۷-۲-۳-۲

فهرست مطالب □ ۷

- ۱۱۱..... ۳-۳-۲- مندرجات و شروط بارنامه دریایی
- ۱۱۲..... ۱-۳-۳-۲- مندرجات بارنامه
- ۱۱۵..... ۲-۳-۳-۲- شروط مندرج در بارنامه دریایی
- ۱۲۴..... ۴-۳-۲- خصوصیات بارنامه دریایی
- ۱۲۶..... ۱-۴-۳-۲- انتقال بارنامه دریایی و آثار آن
- ۱۲۷..... ۲-۴-۳-۲- مفقود شدن بارنامه دریایی
- ۱۲۸..... ۳-۴-۳-۲- اوصاف تجاری بارنامه دریایی
- ۱۳۰..... ۵-۳-۲- بارنامه به عنوان ادله اثبات دعوی
- ۱۳۲..... ۱-۵-۳-۲- ارتباط بارنامه دریایی با قرارداد حمل دریایی
- ۱۳۴..... ۲-۵-۳-۲- تعارض بارنامه دریایی و قرارداد اجاره

فصل سوم - مسئولیت مالک شناور در حمل و نقل دریایی..... ۱۳۷

- ۱۳۷..... ۱-۳- مبنای مسئولیت مالک
- ۱۴۱..... ۱-۱-۳- در فقه، قوانین مدنی و تجارت
- ۱۴۴..... ۲-۱-۳- در قانون دریایی ایران
- ۱۴۵..... ۳-۱-۳- در کنوانسیون‌های بین‌المللی
- ۱۴۵..... ۱-۳-۱-۳- کنوانسیون بروکسل
- ۱۴۸..... ۲-۳-۱-۳- کنوانسیون هامبورگ
- ۱۴۹..... ۳-۳-۱-۳- کنوانسیون رتردام
- ۱۵۰..... ۲-۳- مسئولیت مالک در حمل و نقل
- ۱۵۰..... ۱-۲-۳- مسئولیت مالک در برابر صاحبان کالا
- ۱۵۱..... ۱-۱-۲-۳- مسئولیت مالک کشتی
- ۱۵۱..... ۱-۱-۲-۳- قابلیت دریانوردی
- ۱۵۵..... ۲-۱-۲-۳- حرکت و سرعت معقول و متعارف
- ۱۵۶..... ۳-۱-۲-۳- عدم انحراف از مسیر
- ۱۶۰..... ۴-۱-۲-۳- قابلیت بارگیری، مراقبت و تخلیه کالا
- ۱۶۱..... ۲-۱-۲-۳- مبنای مسئولیت مالک یدک‌کش و بارج

۸ □ حقوق دریایی مسئولیت مالک شناور

- ۱۶۳.....۱-۲-۱-۲-۳ مالکیت بارج و یدککش برای شخص واحد.....
- ۱۶۴.....۲-۲-۱-۲-۳ مالکیت بارج و یدککش برای اشخاص متفاوت.....
- ۱۶۴.....۱-۲-۲-۱-۲-۳ یدککش در خدمت یدک شونده.....
- ۱۶۵.....۲-۲-۲-۱-۲-۳ یدککش و یدک شونده به عنوان یک واحد.....
- ۱۶۹.....۳-۲-۱-۲-۳ یدککش و ارائه خدمات.....
- ۱۷۱.....۴-۲-۱-۲-۳ یدککش و حمل و نقل.....
- ۱۷۲.....۵-۲-۱-۲-۳ نقد و تحلیل رای.....
- ۱۸۰.....۳-۱-۲-۳ مسئولیت مالک دیگر شناورها.....
- ۱۸۱.....۲-۲-۲-۳ مسئولیت مالک در حمل مسافر.....
- ۱۸۵.....۳-۲-۳-۳ مسئولیت مالک در برابر اشخاص ثالث.....
- ۱۸۶.....۱-۳-۲-۳ پرسنل شناور.....
- ۱۸۸.....۲-۳-۲-۳ حمل کالای خطرناک.....
- ۱۹۲.....۳-۳-۲-۳ تقصیر خدمه شناور.....
- ۱۹۶.....۴-۳-۳-۳ مسئولیت صاحبان کالا و اشخاص ثالث در برابر مالک.....
- ۱۹۶.....۱-۴-۳-۳ مسئولیت صاحبان کالا.....
- ۱۹۶.....۱-۱-۴-۳ تقصیر صاحب کالا.....
- ۱۹۷.....۲-۱-۴-۳ بسته بندی کالا.....
- ۱۹۹.....۳-۱-۴-۳ نصب علائم شاخص کالا و کالاهای خطرناک.....
- ۲۰۰.....۲-۴-۳-۳ مسئولیت اشخاص ثالث.....
- ۲۰۱.....۵-۳-۳-۳ معافیت و تحدید مسئولیت مالک در قرارداد حمل و نقل.....
- ۲۰۱.....۱-۵-۳-۳ معافیت مالک.....
- ۲۰۱.....۱-۱-۵-۳ معافیت قانونی.....
- ۲۰۱.....۱-۱-۱-۵-۳ بلیات طبیعی، مخاطرات و حوادث دریایی.....
- ۲۰۳.....۲-۱-۱-۵-۳ شورش یا اغتشاش.....
- ۲۰۴.....۳-۱-۱-۵-۳ جنگ و عملیات دشمنان جامعه.....
- ۲۰۵.....۴-۱-۱-۵-۳ بازداشت یا متوقف شدن شناور در نتیجه اقدامات قهریه.....
- ۲۰۶.....۵-۱-۱-۵-۳ اعتصاب کارگران در بندر و بستن کارگاهها.....

فهرست مطالب □ ۹

۲۰۶.....	۲-۱-۵-۳- شرط عدم مسئولیت.....
۲۱۲.....	۲-۵-۳- تحدید مسئولیت.....
۲۱۴.....	۱-۲-۵-۳- ضرورت وجود نظام تحدید در حمل و نقل دریایی.....
۲۲۲.....	۲-۲-۵-۳- ماهیت تحدید مسئولیت.....
۲۲۶.....	۳-۲-۵-۳- اشخاص محق تحدید مسئولیت.....
۲۲۷.....	۱-۳-۲-۵-۳- مالک شناور.....
۲۲۸.....	۲-۳-۲-۵-۳- مدیر و بهره‌بردار.....
۲۲۸.....	۳-۳-۲-۵-۳- اجاره‌کننده.....
۲۳۰.....	۴-۲-۵-۳- شناور مشمول تحدید مسئولیت.....

فصل چهارم - مسئولیت مالک در تصادم، آلودگی دریایی و نجات

در دریا..... ۲۳۳

۲۳۳.....	۱-۴- تعریف تصادم و مبنای مسئولیت ناشی از آن.....
۲۳۳.....	۱-۱-۴- تصادم در دریا.....
۲۳۶.....	۲-۱-۴- مبنای مسئولیت ناشی از تصادم.....
۲۳۸.....	۱-۲-۱-۴- لزوم اثبات تقصیر به وسیله زیان دیده.....
۲۳۹.....	۲-۲-۱-۴- تصادم و اسباب خارجی.....
۲۴۱.....	۳-۲-۱-۴- خطای اشخاص ثالث.....
۲۴۲.....	۴-۲-۱-۴- تصادم به علت خطا و مسئولیت ناشی از آن.....
۲۵۰.....	۵-۲-۱-۴- مالک و مدیریت ایمنی.....
۲۵۴.....	۳-۱-۴- خسارات مشترک.....
۲۶۰.....	۱-۳-۱-۴- شرایط تحقق خسارات مشترک.....
۲۶۳.....	۲-۳-۱-۴- مالک و خسارات مشترک.....
۲۶۶.....	۲-۴- مسئولیت مالک در آلودگی‌های دریایی.....
۲۶۸.....	۱-۲-۴- مبنای مسئولیت مالک در آلودگی.....
۲۷۲.....	۲-۲-۴- کنوانسیونهای مربوطه.....

۱۰ □ حقوق دریایی مسئولیت مالک شناور

- ۲۷۲..... کشتی ۱-۲-۲-۴- کنوانسیون بین‌المللی مسئولیت مدنی برای جبران آلودگی نفت، سوخت
- ۲۷۳..... ۱۹۹۰ ۲-۲-۲-۴- کنوانسیون بین‌المللی آمادگی، مقابله و همکاری در برابر آلودگی نفتی
- ۲۷۴..... ۳-۲-۲-۴- کنوانسیون مارپول
- ۲۷۵..... ۳-۲-۴- آلودگی ناشی از تصادم
- ۲۷۶..... ۴-۲-۴- تحدید مسئولیت ناشی از آلودگی و تصادم
- ۲۸۰..... ۳-۴- نجات در دریا
- ۲۸۲..... ۱-۳-۴- شرایط تحقق عملیات نجات در دریا
- ۲۸۳..... ۱-۱-۳-۴- عملیات داوطلبانه
- ۲۸۷..... ۲-۱-۳-۴- مرتبط با اموال دریایی
- ۲۸۸..... ۳-۱-۳-۴- خطر واقعی
- ۲۸۸..... ۴-۱-۳-۴- نتیجه موفقیت آمیز
- ۲۸۹..... ۲-۳-۴- پاداش نجات دریایی
- ۲۹۱..... ۱-۲-۳-۴- نجات اموال
- ۲۹۲..... ۲-۲-۳-۴- نجات اشخاص
- ۲۹۳..... ۳-۳-۴- حقوق و تکالیف نجات‌دهنده
- ۲۹۳..... ۱-۳-۳-۴- حقوق نجات‌دهنده
- ۲۹۵..... ۲-۳-۳-۴- تکالیف نجات‌دهنده

۲۹۹..... فصل پنجم - بیمه و جبران خسارت

- ۳۰۰..... ۱-۵- بیمه حمل و نقل دریایی
- ۳۰۱..... ۱-۱-۵- تاریخچه حقوق بیمه دریایی
- ۳۰۴..... ۲-۱-۵- قرارداد بیمه باربری دریایی و مندرجات بیمه نامه
- ۳۰۴..... ۱-۲-۱-۵- تعریف قرارداد بیمه دریایی
- ۳۰۷..... ۲-۲-۱-۵- مندرجات بیمه نامه
- ۳۱۳..... ۳-۱-۵- بیمه نامه و انواع آن

فهرست مطالب □ ۱۱

- ۳۱۶..... ۱-۳-۱-۵ بیمه‌نامه با مدت مشخص
- ۳۱۷..... ۲-۳-۱-۵ بیمه‌نامه‌های عمومی
- ۳۲۰..... ۳-۳-۱-۵ بیمه‌نامه دریایی به لحاظ ارزش مورد بیمه
- ۳۲۲..... ۴-۱-۵ تعهدات طرفین
- ۳۲۲..... ۱-۴-۱-۵ تعهدات بیمه‌گذار
- ۳۲۹..... ۲-۴-۱-۵ تعهدات بیمه‌گر
- ۳۳۱..... ۵-۱-۵ وظیفه مالک در خصوص بیمه شناور
- ۳۳۳..... ۲-۱-۵ انجمن‌های حمایت و غرامت
- ۳۴۰..... ۱-۲-۱-۵ مالک و انجمن حمایت و غرامت
- ۳۴۲..... ۲-۲-۱-۵ قواعد انجمن‌های حمایت و غرامت
- ۳۵۱..... ۳-۲-۱-۵ دعاوی تحت پوشش انجمن‌های حمایت و غرامت
- ۳۵۹..... ۴-۲-۱-۵ تعهدنامه رفع توقیف شناور
- ۳۶۳..... ۵-۲-۱-۵ وضعیت شخص ثالث زیان‌دیده و کلوپ
- ۳۶۹..... ۲-۵ جبران خسارت
- ۳۶۹..... ۱-۲-۵ خسارات دریایی
- ۳۷۸..... ۲-۲-۵ دعوی مستقیم زیان‌دیده علیه بیمه‌گر
- ۳۸۰..... ۳-۲-۵ جبران خسارت توسط بیمه‌گر
- ۳۸۱..... ۱-۳-۲-۵ خسارات ناشی از حوادث دریا
- ۳۸۳..... ۲-۳-۲-۵ تصادمات دریایی
- ۳۸۷..... ۳-۳-۲-۵ آلودگی نفتی
- ۳۸۸..... ۴-۲-۵ تسویه خسارت و جانشینی بیمه‌گر
- ۳۸۹..... ۱-۴-۲-۵ نحوه تسویه خسارت
- ۳۹۲..... ۲-۴-۲-۵ مالک و حقوق ممتاز
- ۴۰۱..... ۱-۲-۴-۲-۵ موارد ایجاد حقوق ممتاز دریایی
- ۴۱۴..... ۲-۲-۴-۲-۵ ترتیب (درجه) حقوق ممتاز
- ۴۱۷..... ۳-۲-۴-۲-۵ اعمال حق ممتاز
- ۴۱۸..... ۳-۴-۲-۵ جانشینی بیمه‌گر

۱۲ □ حقوق دریایی مسئولیت مالک شناور

۴۳۱.....	نتیجه گیری
۴۳۵.....	فهرست منابع و مآخذ
۴۳۵.....	الف- منابع فارسی
۴۳۵.....	۱- کتب
۴۴۱.....	۲- مقالات
۴۴۴.....	۳- پایان نامه
۴۴۵.....	ب- منابع انگلیسی
۴۴۵.....	۱- کتب و مقالات
۴۴۵.....	۲- منابع الکترونیک